

III. Závěr – TRESTNÍ OCHRANA PROTI PYTLÁCTVÍ V MODERNÍM PRÁVU

Rok 1848 znamenal pro problematiku pytláctví a myslivosti velkou změnu. V tomto revolučním roce bylo na základě událostí, které se v něm odehrály, mnoho změněno i v otázce pytláctví a myslivosti. Staleté uspořádání práva myslivosti, dané již Vladislavským zřízením zemským, bylo přeměněno. Sedlákům bylo povoleno chodit s puškami. Honební roboty byly zrušeny. Převratnou změnu přinesl prozatímní honební zákon, který dal právo myslivosti každému vlastníku pozemků větších než 200 jiter. Lovecké právo mohlo být vykonáváno jen způsobem neškodným pro zemědělství, měly být zachovány doby hájení zvěře. Prozatímní honební zákon, který byl původně vypracován jen pro Moravu, byl vydán pro všechny země císařským patentem ze dne 7. 3. 1849. Tento patent také zrušil bez náhrady právo lovit na cizím pozemku.

Výše zmíněný patent byl vydán pod číslem 154/1849 ř.z. a měl § 43 paragrafů. Zřídil tzv. vlastní honitby, které byly tvořeny souvislými pozemky jednoho majitele o rozloze nejméně 200 jiter.

Vedle vlastních honiteb byly zřízeny tzv. obecní honitby, které byly tvořeny ostatními pozemky v obci, které nebyly součástí vlastních honiteb. Obecní pozemky mohly být pronajaty nebo v nich mohla být provozována myslivost vlastními profesionálními myslivci. Pokud by se snažili obecní honitby využít jinak, čekala na ně pokuta 10-100 z.l.k.m. Výnos z obecních honiteb měl být za každý rok rozdělen mezi vlastníky jednotlivých pozemků podle podílu jejich pozemku vůči celkové rozloze veřejných honiteb.

Správní úřady měly kontrolovat, zda je tento zákon dodržován. § 10 stanovil trestnost pytláctví podle obecních trestních zákonů. § 11 nařídil bez výjimek právo na náhradu škody způsobené zvěří a honitbou.

Tento zákon byl pro myslivost významný také tím, že poslední rozdíly mezi stavy a poslední pozůstatky zemského práva byly tímto zákonem zrušeny. Samozřejmě spíše po právní stránce, jelikož panstvo dělalo vše pro to, aby se dřívější stav nezměnil a státní

úředníci mu v tom velice často pomáhali. Lovecké právo bylo spojeno jen s vlastnictvím pozemku bez ohledu na postavení vlastníka.

Nový honební zákon vydaný pro Čechy dne 1. 6. 1866 pod číslem 49/1866 čes.z.z. upravoval nejen honební společenstva, ale i pronajmutí práva myslivosti. Dále také stanovil, že v době od 1. února do 31. července měla být zvěř honební šetřena a hájena. Do doby, než byla z polí sklizena úroda, nesmělo být bez souhlasu majitele té úrody na polích honěno. Do ok a pastí mohla být chytána jen škodná zvěř. Postřelená zvěř mohla být stíhána na cizím pozemku jen, pokud k tomu dal majitel práva myslivosti na tom pozemku svolení. Divocí kanci mohli být chováni jen v ohrazených ohradách. Cizí psi nesměli honit v cizím honbišti. Pro věci honební zřídil smírčí soudy, kterých mělo být v okrese několik a nad nimiž měl být jeden odvolací orgán tzv. vrchní rozsudí.

Zastaralý zákon z roku 1866 byl nahrazen novým zákonem č. 225/1947 Sb. o myslivosti. Právní ochrana myslivosti se opírala o trestní ustanovení tohoto zákona a na jeho základě byli pytláci stíháni. Za pytláka byl pokládán ten, kdo porušil cizí právo myslivosti tím, že lovil zvěř, přivlastnil si ji nebo ji zničil, poškodil nebo si přivlastnil věc, na kterou se právo myslivosti vztahovalo. Pak mohl být trestán pro přestupek vězením nebo tuhým vězením do šesti měsíců.

Přísnější trest byl stanoven za pytláčení v oboře, v noci, v době hájení zvěře, s použitím ok nebo jiných nemysliveckých způsobů a škoda tím způsobená musela být větší než 500 Kč. Tento čin byl kvalifikován podle trestního zákona za přečin a pytlák mohl být potrestán tuhým vězením od tří měsíců do tří let.

Mohla nastat situace, kdy byl čin pytláka považován za zločin a mohl za něj být odsouzen do žaláře na dobu od jednoho do pěti let. Takto mohl být potrestán, pokud byl před soudem za pytláctví potrestán a od vykonání posledního trestu neuplynulo pět let. Také pokud čin spáchal se střelnou zbraní a s minimálně ještě jedním spoluviníkem, jako myslivecký hajný ke škodě svého zaměstnavatele nebo byla-li škoda vyšší než 2000,- Kč, mohl mu být uložen stejný trest.

V případě, že se činu dopustil ze zvyku nebo užil-li, když byl přistižen při pytláctví, násilí, aby mohl sám nebo některý ze spolupachatelů pokračovat v lovu, nebo převyšovala-li pokuta 20.000,- Kč, mohl být potrestán žalářem na dobu od pěti do deseti let.

Pytlácké nářadí mohlo být prohlášeno za propadlé ve prospěch státu. Byl-li čin spáchán ze ziskčnosti, mohl být uložen i peněžitý trest, a to u přestupků od 20,- do 5.000,- Kč, u přečinu od 100,- do 25.000,- Kč a u zločinu od 5.000,- do 100.000,- Kč.

Zákon o myslivosti z roku 1947 nebyl starý ani 15 let a už byl nahrazen novějším zákonem č. 23/1962 Sb. Tento zákon nepřevzal ustanovení o pytláctví z předchozího zákona. Také v trestním zákoně č. 140/1961 Sb. nebylo pytláctví obsaženo. Ochrana myslivosti spočívala jen na zákoně č. 60/1961 Sb. o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku. V tomto zákoně měl pro pytláctví význam § 7, podle kterého mohl být stíhán občan, který neplnil povinnosti stanovené k ochraně myslivosti. Pytláka, který pytláčil ve velkém rozsahu, bylo možné postihnout také na základě § 132 trestního zákona o rozkládání majetku v socialistickém vlastnictví. Tato úprava však nebyla dostačující a jejím následkem byl nadprůměrný nárůst pytláků. Národní výbory totiž neměly dostatečné pravomoci, aby mohly pytlákům uložit přísnější tresty, a uložit trest podle § 132 trestního zákona, bylo velmi obtížné.

Tato nepříznivá situace byla nakonec vyřešena roku 1969, když bylo do zákona o přečinech č. 150/1969 Sb. zařazeno také ustanovení, které obsahovalo skutkovou podstatu pytláctví. Novými tresty byly: odnětí svobody až na jeden rok, nápravné opatření, zákaz činnosti, peněžitý trest do výše 10.000,- Kčs nebo propadnutí věci. Ustanovení se skládalo ze dvou skutkových podstat. Podle první byl stíhán ten, kdo neoprávněně zasáhl do práva myslivosti, a podle druhé ten, kdo lovil zvěř v době hájení. Obou skutkových podstat se mohl dopustit myslivec i nemyslivec.

Moderní způsoby lovu nám ukazuje případ pytláka ze sedmdesátých let minulého století:

„Každý myslivec ví, jak se loví zajíci. Jen Vladimír, mnohaletý myslivec se s tím nechtěl smířit, neboť celý způsob lovu zajíců se mu zdál příliš komplikovaný a málo efektivní. Měl hodně společenských povinností, řadu osobních styků a vztahů, které chtěl pomocí zvěřiny ještě upevnit a přitom nevynakládat finanční prostředky na koupi zajíců po honě, jak mu to obyčejně uživatel honitby

umožňoval. Vymyslel si jiný způsob lovu, sice riskantní, ale výnosnější. Společný lov na zajíce zaměnil za osamělý, den vyměnil za noc, pochůzky při společných honech za jízdu autem a jednu honitbu za polovinu okresu. Tak občas vyrazil se svým emběčkem do polí, ani ne přímo do polí jako po silnici okolo polí, s brokovničkou na vedlejším sedadle. Občas zastavil, posvítíl, zastřelil, založil do kufru a zase jel dál a postup opakoval. Druhý den rozdával čerstvě zastřelené zajíce svým přátelům a známým v zájmu utužení dobrých styků. S tímto způsobem však nevystačil dlouho. Po nějaké době strávil mnoho času a mnoho hodin vysvětlováním, nejdříve u Veřejné bezpečnosti a potom u trestního soudu...¹⁶⁵

Roku 1993 se pytláctví dočkalo povýšení na trestný čin. Tohoto roku byl trestní zákon č. 140/1961 Sb. novelizován a byl do něj doplněn § 178a, který byl dále upraven novelou v roce 1998 do dnešní podoby.

Objektivní stránku pytláctví dnes tvoří neoprávněné lovení zvěře nebo ryb, ukrytí nebo převedení či přechování zvěře nebo ryb neoprávněně ulovených. Je možné uložit trest odnětí svobody až na dva roky, peněžitý trest nebo propadnutí věci. Pro případ, že by nastala některá ze skutečností, která stanoví kvalifikovanou skutkovou podstatu, je připraven i přísnější trest jako odnětí svobody až na 5 let.

Právní úprava deliktu pytláctví prošla během staletí velkými změnami, ale její základ zůstal v podstatě nezměněn, i když v současné době je na základě změny sociální situace chráněna zvěř z důvodu ochrany přírody. Zatímco dříve byla chráněna ze dvou naprosto odlišných důvodů. Prvním byla ochrana vlastního majetku a druhým byla ochrana privilegované zábavy.

Je zřejmé, že pytláctví nebude nikdy úplně vymýceno i přes sebestřísnější tresty. Lidé pytláčejí a budou pytláčet z různých důvodů. Za hlavní příčinu pytláctví můžeme označit lov pro peníze, kdy si pytláci prodejem ulovené zvěře zlepšují svou ekonomickou situaci. Ráda bych také zmínila ryze individuální důvody některých pytláků, které jsou často opomíjeny. Touha lovit tajně s nádechem nebezpečí a poté se prezentovat rodině či přátelům s úlovkem, se může jevit spíše humorně. U většiny individuálních pytláků ve vesnickém prostředí se ale jedná o smutnou pravdu.

¹⁶⁵ Brož, V.: Myslivci a paragrafy, Praha 1975